

1. Choose!

Kiezen. Geen moeilijk woord en iedereen weet wat het betekent: nadenken over verschillende mogelijkheden, en jij moet kiezen. Tegenwoordig moet je vaak kiezen. Ontzettend vaak zelfs. Bij kleine, niet boeiende dingen en bij belangrijke dingen.

JIJ KIEST

's Morgens sta je op en je kiest welke kleren je aantrekt. Je kiest ervoor om te ontbijten of niet. Als je dat wel doet, kies je voor brood of yoghurt of misschien wel iets anders. Je kunt op school je geld besteden aan snoep, koffie of snacks. Je kunt het ook niet uitgeven en dus bewaren voor iets anders. Je kiest ervoor om na schooltijd nog te gaan sporten, of winkelen. Je gaat op tijd naar bed of niet. Je bidt voor het slapen of niet. Je ziet, er zijn al aardig wat keuzes te maken op een verder doodnormale, saaie schooldag. Dan praten we dus nog niet eens over het weekend en/of vakanties.

Opdracht 1.

Schrijf een tiental keuzes op die voorkomen op een normale schooldag.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Je kiest een bepaalde opleiding na je middelbare school. Je gaat naar Amsterdam of Groningen, en niet naar Utrecht. Je kiest voor HBO, MBO of een Universiteit. Je kiest voor verkering met iemand waar je verliefd op bent. Je kiest voor een mooie, dure telefoon. Je gaat volgend jaar op (belijdenis) catechisatie of niet. Je voelt al wel dat deze keuzes heel wat belangrijker zijn! Hoe dan ook: keuzes maken doe je jouw hele leven en elke dag opnieuw!

Opdracht 2.

Maak een top 10 van de meest belangrijke keuzes die je maakt in je leven! Kijk ook naar de top 10 van je buurman/vrouw en bespreek je top 10 met elkaar.

KIEZEN IS LASTIG

De vragen in de vorige paragraaf zijn lastig om in één keer te beantwoorden. Maar wat wel duidelijk is: we hebben in deze tijd in Nederland dus veel keuzemogelijkheden. Of je het nou leuk vindt of juist niet, of je het goed vindt of niet. Hoe ga je om met al die mogelijkheden? Hoe maak je een keuze? En hoe weet je zeker dat die keuze goed is? En wat vindt God er eigenlijk van? Veel mensen, zelfs ongelovigen, bidden tot God of gaan naar een kerk als een belangrijke keuze gemaakt moet worden of gemaakt wordt, zoals bij een huwelijk.

Merk jij dat God je helpt bij het

maken van moeilijke keuzes? Zo ja, waaraan merk je dat? En betrek je God ook bij het maken van eenvoudige keuzes? God wil je altijd helpen, ook bij het maken van keuzes. Niet alleen bij belangrijke keuzes, ook bij – op het eerste gezicht – minder belangrijke keuzes. Hoeveel geld je uitgeeft aan luxe goederen bijvoorbeeld.

Opdracht 4.

Enig idee hoe God je zou kunnen helpen bij het maken van keuzes?

Kun je een voorbeeld noemen van een persoon uit de Bijbel die God om hulp vraagt bij het maken van een keuze?

.....

.....

.....

.....

2. ECONOMIE

Kiezen heeft veel met economie te maken (zie kader). En niet alleen op landelijk niveau maar ook op persoonlijk niveau. In dit katern willen we jou laten nadenken over de keuzes die je maakt met betrekking tot economie, en in het bijzonder jouw persoonlijke economische levensstijl. Welke (economische) keuzes jij maakt heeft invloed op jouw welvaart. Ieder mens zal moeten leren kiezen. Wat ga ik doen met mijn geld? Wat zijn mijn behoeften? Hoe kan ik daar het beste mee omgaan? Je denkt na over de keuzes die jij maakt met betrekking tot geld en consumeren.

Opdracht 5

Kijk terug naar opdracht 1 en 2. Bekijk welke keuzes je gemaakt hebt. Hebben ze veel of weinig met economie te maken? Welke keuzes heb je gemaakt die te maken hebben met geld?

Noteer de antwoorden van opdracht 5 en 6 op de volgende bladzijde

KIEZEN IN DE ECONOMIE

Ieder mens heeft veel dingen die hij of zij nodig heeft. In de economie noemen we dat behoeften. We maken onderscheid tussen primaire en secundaire behoeften. Je primaire behoeften zijn belangrijk: eten, drinken, een dak boven je hoofd. Secundaire behoeften zijn de wat meer luxe producten en/of diensten, zoals auto's, mobiele telefoons en vakantiereisjes. Erg leuk om te hebben maar niet noodzakelijk om te overleven! In de economie gaan we ervan uit dat ieder mens **oneindige behoeften** heeft; eigenlijk, stiekem, willen we allemaal steeds meer. Het liefst geld.

Om in de behoeften van alle mensen te voorzien, zijn er hulpmiddelen. Dat zijn middelen waarmee we in onze behoeften voorzien. Je kent ze waarschijnlijk wel: arbeid, kapitaal, natuur en ondernemersrisico. Met deze **productiefactoren** kunnen we een heleboel maken om te voorzien in onze primaire en secundaire behoeften. Er is echter één klein probleempje: de productiefactoren zijn helaas beperkt. Er is niet voldoende arbeid, kapitaal, natuur en ondernemersrisico aanwezig op deze aarde om te voorzien in al onze behoeften. Er is sprake van economische **schaarste**: er zijn niet genoeg middelen om te voorzien in alle behoeften. Als we bijvoorbeeld de productiemiddelen inzetten om meer onderwijs te 'maken' dan kunnen we die productiemiddelen niet meer inzetten om meer gezondheidszorg te leveren!

Het gevolg hiervan is duidelijk: we moeten keuzes maken! Economie wordt daarom ook wel een **keuzewetenschap** genoemd. Wat gaan we doen met de productiemiddelen/productiefactoren die we hebben? Maken we er voedsel van? Of is daar al genoeg van in Nederland? Dan maken we toch iets anders! We proberen de behoeften die er zijn zoveel mogelijk te bevredigen. Lukt dat goed, dan is de welvaart hoog. Als je goed om je heen kijkt zie je dat de Nederlanders daar aardig goed in geslaagd zijn. Daarom is Nederland een welvarend land. En als je de TV aanzet zie je dat er ook nog heel wat landen zijn die daar niet of nauwelijks in slagen.

Opdracht 6

Ben je het eens met de stelling: de mens heeft oneindige behoeftes?

Wat is precies de bedoeling van het gebod: "Gij zult niet begeren"?

FACTOREN KOOPGEDRAG

Hierboven heb je waarschijnlijk wel gezien dat je geld aan veel verschillende dingen uitgeeft. Dat is logisch want ieder mens is anders. Je buurman/buurvrouw geeft zijn of haar geld uit op een andere manier. Maar heb je ook wel eens nagedacht over 'het waarom'? Hoe komt het eigenlijk dat ik veel geld uitgeef aan uitgaan? Hoe komt het dat hij of zij meer uitgeeft aan kleding? De vraag die hier gesteld wordt is volop onderzocht door wetenschappers en bedrijven: welke factoren bepalen het koopgedrag van mensen?

Er zijn dus ook overeenkomsten tussen jou en je buurman/buurvrouw: we hebben allemaal ons eigen koopgedrag dat wordt bepaald door een beperkt aantal factoren.

Hier zie je een aantal schetsen van personen. Ze vertellen hoe ze omgaan met geld en waar ze hun geld aan uitgeven.

JOOST

Beroep: scholier

Leeftijd: 18 jaar

Inkomen per maand: € 200

Motto: "Help... is m'n geld alweer op?!"

Hoe geef jij je geld uit? "Ik let veel op mode en dat kost aardig wat geld. Verder vind ik nieuwe spullen altijd leuk. M'n moeder zei laatst nog dat ik m'n schoenen niet weg moet gooien maar moet laten repareren: duh, echt onzin. ...Zooo ouderwets!"

YOURI

Beroep: Marketing Manager in een bedrijf

Leeftijd: 29 jaar

Inkomen per maand: meer dan genoeg

Motto: "je leeft maar 1x, dus geniet ervan!"

Hoe geef jij je geld uit? "Nou... ik koop vooral nieuwe gadgets zoals een plasma scherm met bioscoopgeluid, de nieuwste pc en notebook, en een mobieltje met internet! Zodra ik een reclame zie van zo'n nieuw product, wil ik dat eigenlijk gelijk hebben. Het maakt het leven een stuk makkelijker en mooier... echt dik!"

TIMO

Beroep: Afdelingshoofd in een bedrijf

Leeftijd: 43 jaar

Inkomen per maand: voldoende

Motto: "kijk uit voor rijkdom!"

Hoe geef jij je geld uit? "Ik koop van alles en nog wat, maar wel met mate. Ik geloof dat God het leven niet echt bedoeld heeft om alleen maar rijk te worden. Er is zoveel meer. Als ik geld uitgeef doe ik dat bewust en denk ik na over wat God van mij vraagt en wat ik zelf wil."

DANIELA

Beroep: Geen

Leeftijd: 14 jaar

Inkomen per maand: niks

Motto: "Wees blij als je genoeg hebt!"

Hoe geef jij je geld uit? "Geld? Ik woon in een arm land en mijn familie is blij als er te eten is. Mijn vader verdient af en toe wat door als boerenknecht te werken, meer werk is er niet. Laat staan dat ik een bijbaantje kan vinden. We hebben gelukkig wel genoeg om rijst te kopen en heel af en toe een stukje kip."

TIRZA

Beroep: secretaresse

Leeftijd: 26 jaar

Inkomen per maand: € 1400 bruto

Motto: "Als je jezelf slecht voelt, ga dan winkelen!"

Hoe geef jij je geld uit? "Ik probeer goed na te denken over geld en geldzaken maar als ik chagrijnig ben en in de stad loop...ik heb wel eens drie paar schoenen tegelijk gekocht toen m'n vriend het had uitgemaakt! Dan voel je je toch weer ff iets beter!"

ESTHER

Beroep: studente

Leeftijd: 21 jaar

Inkomen per maand: veel te weinig

Motto: "Mijn geld is alweer op!"

Hoe geef jij je geld uit? "Ik vraag veel aan andere studenten en vrienden hoe zij rondkomen. Het is als student lastig want je hebt nauwelijks geld en ik woon wel zelfstandig. Maar ik krijg veel tips van vrienden en bekenden!"

Opdracht 8.

Welke motieven zijn bepalend voor het koopgedrag van de personen op de vorige bladzijde? Vul het rijtje hiernaast aan en geef bij elk een voorbeeld!

Je ziet dat de factoren die je koopgedrag bepalen heel verschillend kunnen zijn. En niet elke factor heeft evenveel invloed op jou. Voor iedereen is dat weer anders. Maar het is wel goed om door te krijgen waarom jij bepaalde keuzes maakt als het gaat om consumptie.

persoonlijke motieven:
geloofs motieven:
culturele motieven:
.....
.....
.....
.....
.....

Opdracht 9.

Schrijf (zo goed mogelijk) op wat je de laatste 3,4 maanden hebt gekocht. Laat je buurman of buurvrouw kijken welke factoren volgens hem of haar meespelen bij jouw koopgedrag.

aankopen	factoren
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. KIEZEN EN/IN DE BIJBEL

Het maken van keuzes op het gebied van jouw persoonlijk economische levensstijl is dus niet eenvoudig. Ook heb je gezien dat je door verschillende factoren flink wordt beïnvloed. In dit stuk kijken we naar de Bijbel, Gods Woord. Staat daar wat in over koopgedrag? Er staan in de Bijbel veel aanwijzingen die je ook vandaag de dag kunnen helpen bij het maken van keuzes. Ook de eenvoudige keuzes als het gaat om geld uitgeven, en het omgaan met alles om je heen.

We houden het simpel: we beginnen bij het begin, Genesis. Het is wel handig om te weten waarom we moeten kiezen. Welke opdracht heeft God ons gegeven? En wat vertelt Hij ons met betrekking tot geld?

WETTEN VAN MOZES

God heeft de mens dus een opdracht gegeven. We zijn hier niet om maar wat aan te rommelen. In het Oude Testament laat God verder zien hoe de mensen bijvoorbeeld met elkaar om moeten gaan: in Leviticus en Deuteronomium tref je heel veel wetten en regels aan. Een aantal van deze wetten gelden natuurlijk niet meer, die waren specifiek voor het volk Israël. Maar het kan je vaak wel een idee geven over hoe God wil dat jij met je naaste omgaat. Ook over economie is heel wat te vinden in de bijbel.

RENTMEESTERSCHAP

Een begrip dat veel gebruikt wordt als het gaat om economie in de bijbel is rentmeesterschap. Rentmeester betekent kort gezegd: iemand die dingen beheert die niet van hem zijn. En als het om bijbels rentmeesterschap gaat bedoelen we dus de bezittingen die God ons geeft. Hoe gaan wij daar mee om? Herken je het "rentmeester zijn" in Genesis 1:29-31?

Opdracht 10.

Lees Genesis 1:26-31. Wat is de taak van de mens op aarde? Welke taak heeft de mens met betrekking tot geld & goederen die je hebt?

.....
.....
.....
Wat betekent in deze bijbeltekst het heersen en beheren?
.....
.....

Opdracht 11.

Lees Leviticus 25. Kun jij uitleggen wat de economische gevolgen waren van een jubeljaar. Wat maakt God duidelijk met het jubeljaar?

.....
.....
.....
Kun je nog meer teksten in het OT vinden die te maken hebben met economie? (kijk eens op internet en zoek bij een bijbelsite op 'economie')
.....
.....

Opdracht 12.

De volgende teksten uit de bijbel helpen je om een goed beeld te vormen van het woord rentmeester en bijbels rentmeesterschap. Zoek deze teksten op en bepaal een definitie van "een rentmeester" met behulp van die teksten! Mattheus 25:14-30 en 1 Petrus 4:10

.....
.....
.....
.....

RENTMEESTERSCHAP

Charles Boycott (1832-97) was rentmeester over het grootgrondbezit van Lord Erne in Ierland. Omdat hij arbeiders en pachters uitzoog, sprak de Landliga in 1879 de ban over hem uit. Niemand wenste meer voor hem te werken, winkeliers wilden niets aan hem verkopen en de spoorwegmaatschappijen weigerden zijn vee te vervoeren. In 1881 kon hij niet anders dan Ierland verlaten. De Engelse taal had toen wel een nieuw woord erbij, namelijk boycot.

Een goede rentmeester is dus iemand die verstandig en verantwoordelijk met de spullen omgaat die heeft ontvangen of waarover hij is aangesteld. Een rentmeester beheert de bezittingen van zijn opdrachtgever. Hij doet dat niet op eigen houtje maar krijgt daarvoor instructies van zijn opdrachtgever, aan wie hij ook verantwoording schuldig is. In de Bijbel staat nog een andere gelijkenis (Lucas 16) over een rentmeester die zichzelf rijker maakte ten koste van anderen en zijn bezit verkwistte. Nadat de opdrachtgever hem ter

verantwoording riep en hem ontsloeg, riep de rentmeester de mensen die zijn opdrachtgever moesten betalen en maakte het teveel berekende weer ongedaan. Jezus maakte van hem een voorbeeld voor ons. Ook wij zijn rentmeesters: wat doen wij in de tijd die we nog leven met de spullen die wij hebben gekregen van God? Je weet dus nu zo ongeveer wat rentmeesterschap inhoudt. Maar dat zegt nog niet alles over geld en koopgedrag.

Opdracht 13.

Zoek de volgende teksten in de Bijbel op. Ze gaan allemaal over geld. Schrijf erbij of geld in die tekst als iets positiefs wordt gezien of als iets negatiefs.

Prediker 5:18 / 1 Timotheus 6:9-10 / Spreuken 3:9-10 / Mattheus 22:15-22

Lukas 12:13-21 / Prediker 6: 1-2 / Jesaja 3: 16-24

tekst	Negatief	Positief
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
<i>Hoe kun je in de ogen van God het beste met geld omgaan?</i>		
.....
.....
.....

Geld is niet perse iets negatiefs. Je kunt en mag er ook goede dingen mee doen. Het is maar net hoe belangrijk het voor je is. Jezus zelf laat dit ook zien in zijn leven. Veel bijbelverhalen laten zien hoe je met geld moet omgaan. Denk eens aan de penning van de weduwe, of het verhaal van Annanias en Safira. Samenvattend zou je jezelf de vraag kunnen stellen: *Kun JIJ verantwoord worden hoe je met je geld omgaat?*

Opdracht 14.

Neem de eerste vier bijbelboeken van het Nieuwe Testament voor je, en schrijf een aantal gebeurtenissen op uit Jezus' leven die te maken hebben met geld en geld uitgeven. Omschrijf het koopgedrag van Jezus

.....

.....

Omgaan met geld is een populair onderwerp in het Nieuwe Testament. Hieronder volgen een aantal stellingen. Zoek in de bijbel het betreffende stuk tekst op en vertel... kloppen de stellingen?!

S
T
E
L
L
I
N
G
E
N

* In het evangelie van Mattheus, Markus en Lukas gaat 1 van de 4 verzen over geld of bezit

* Er is geen zonde waar zoveel tegen gewaarschuwd wordt als het misbruik van geld en/of bezit

* Meer dan de helft van het aantal gelijkenissen van Jezus hebben op een of andere manier verwijzingen naar geld

* De eerste zonde toen het volk Israël door de Jordaan het beloofde land binnenkwam had met geld te maken.

* De eerste zonde toen de kerk ontstond in het nieuwe testament had met geld te maken.

* De eerste zonde toen de gemeente buiten Jeruzalem kwam had met geld te maken

Wat kun je leren van de stellingen hierboven?

.....

.....

Tenslotte: je hebt als het goed is, wat meer inzicht in en kennis over je koopgedrag gekregen. Zodat je hier zelf goed over na kan denken en goede beslissingen kunt nemen. Hopelijk heb je gezien dat God niet alleen op zondag in jouw leven een rol wil spelen, maar ook als je donderdagmiddag gaat shoppen. Of als je vrijdagavond naar de stad gaat.

EINDOPDRACHT:

- * Maak een poster voor de actiegroep "consuminderen". Het doel van deze actiegroep is om mensen bewust te laten worden van hun koopgedrag.
- * Stel een aantal richtlijnen op voor het omgaan met geld. De richtlijnen moeten als advies dienen voor jongeren onder de 20. Gebruik de site www.nibudjong.nl
- * Maak een kwartet spel met als thema: Koopgedrag! (met bijvoorbeeld de groepen: bijbels koopgedrag; slecht koopgedrag; christelijk koopgedrag, etc.)
- * Maak een toneelstuk waarin jij je mening geeft over het koopgedrag van de wereld om je heen.

- * Maak een PowerPoint presentatie en geef cijfers en statistieken over enkele aspecten van koopgedrag. Geef natuurlijk ook je eigen mening!

- * Maak bij het plaatje hiernaast (dat hoort bij Genesis 1) een toneelstukje/dramavoorstelling. De titel is al bekend: 'De opdracht'.

